

Yeni dövrün ideoloji əsasları

Təhlükəsizlik çağırışları və Azərbaycan sivilizasiyası

teji planlaşdırma sənədidir və Rusiya Federasiyasının xarici siyasət sahəsində milli maraqlarına, ölkənin xarici siyasətinin əsas prinsiplərinə, strateji hədəflərinə, əsas vəzifələri və prioritet istiqamətlərinə dair baxışlar sistemini əks etdirir. Konsepsiyada qeyd olunur ki, Qərbin qeyri-dost hərəkətlərinə cavab olaraq, Rusiya özünün mövcud olmaq və azad inkişaf hüququnu bütün mümkün vasitələrlə müdafiə etmək niyyətindədir. Rusiya Federasiyası öz yaradıcı enerjisini xarici siyasətinin qarşılıqlı faydalı beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi baxımından aydın perspektivləri olan coğrafi vektorlarına cəmləyəcəkdir. Rusiya özünü Qərbin düşməni hesab etmir, ondan təcrid olmur, ona qarşı düşmənçilik niyyəti yoxdur. Ümid edir ki, gələcəkdə Qərb ictimaiyyətinə mənsub dövlətlər öz qarşılıqlı siyasətinin və hegemon ambisiyalarının mənasızlığını dərk edəcəklər, çoxqütblü dünyanın mürəkkəb realitələrini nəzərə alacaq və suveren bərabərlik və bir-birinin maraqlarına hörmət prinsiplərini rəhbər tutaraq Rusiya ilə pragmatik qarşılıqlı fəaliyyətə qayıdacaqlar.

Bu sənəd 2014-cü ildən bəri qarşılıqlı şəraitində deyil, ABŞ və kollektiv Qərblə birbaşa, dolayısı ilə də olsa, qarşılıqlı şəraitində dərc edilib. Qeyd edək ki, qarşılıqlı sərt və uzunmüddətli və dünya üzərində dəyişikliklərə səbəb olacaq. Rusiyanın dövlət-sivilizasiyası kimi konsepsiyası tezisi prinsiplə əhəmiyyət kəsb edir. Bu, sizin öz dünyagörüşünüz və dəyər sisteminiz, seçdiyiniz məqsəddə aparən öz yolunuz, öz diliniz və anlayışlar üçün iddirdir. Rus sivilizasiyası mürəkkəb və sintetikdir, əslində, sivilizasiyaların sivilizasiyasıdır. Eyni zamanda, yaxşı başa düşmək lazımdır ki, rus sivilizasiyasında dövlət mərkəzi rol oynayır: bu, dövlət sivilizasiyasıdır. Dövlət, daha doğrusu, güc – Rusiyanın bütün xalqlarını və geniş məkanlarını "saxlayır", inkişaf üçün şərait yaradır, sivilizasiyalara rəqabət şəraitində sivilizasiyanın dəyərlərini təbliğ edir.

Yeni konsepsiyaya görə, rus dövlət-sivilizasiyasını gücləndirmək bütün cəmiyyətin, bölgələrin, millətlərin və dinlərin nümayəndələrinin vəzifəsidir. Burada vətəndaşların azad və şüurlu fəaliyyətinə böyük tələbat var. Cəmiyyətin zəif tərəfi ondan ibarətdir ki, onun üzvləri hərəkətə keçmək üçün çox vaxt yuxarıdan əmr gözləyirlər. Təşəbbüskarlıq, hörmətli dialoq və məsuliyyət formalaşmaqda olan dünya nizamının mühüm sütunlarından biri olan ümumi dövlət-sivilizasiyamızın inkişafı üçün zəruri keyfiyyətlərdir.

Yeni konsepsiyada qeyd olunur ki, yeni çağırışlar dövründə və Qərbin dünya hegemoniyasına can atdığı zamanda Rusiya bütünlükdə Qafqazda öz dayaqlarını möhkəmləndirməli və dəyərlər zəncirini formalaşdırmalıdır. "Rus dünyası" konsepsiyası hazırkı trendlər üçün arxaik sayıla bilər və yeni sivilizasiyaya haqqında nəzəriyyələr yaradılması və burada Rusiyanın yeri və rolu daha güclü nəzərə çarpmalıdır.

(ardı var)

İlyas HÜSEYNOV,
Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin
sektor müdiri, politoloq

(əvvəlki 1-ci səhifədə)

Zaman göstərdi ki, azərbaycançılıq ideologiyası ən uğurlu inkişaf modelini ölkəmizə qarşı çirkin planlar həyata keçirən qüvvələrin arzusunun ürayində qoydu. Vətən müharibəsində Ermənistan parlamentində ölkəmizdəki etnik azlıqlara təsir etməklə ölkəmizi daxildən sarsıtmaq və milli davamızdan diqqəti yayındırmağa yönəlmiş çağırışlar və cəhdlər edilə də uğursuz oldu. Çünki Azərbaycan ötən əsrin 90-cı illərində yaşamır, o dövrün hərc-mərcliyindən, xaos və anarxiyadan yaxşı dərslər çıxarmış və güclü ideoloji sistem, milli birlik zirehi formalaşdırmışdı.

Valdaydan Münxena gələn uğurlu yol

Prezident İlham Əliyevin 2019-cu ilin oktyabrın 3-də Rusiya Federasiyasının Soçi şəhərində "Valday" Beynəlxalq Diskussiya Klubunun XVI illik iclasının plenar sessiyasında çıxışı zamanı Qarabağın tarixi, əzəli Azərbaycan torpağı olduğunu bəyan etməsi və "Qarabağ Azərbaycandır və nida işarəsi" şüarı xalqımızın vahid ideya ətrafında birləşməsinə xidmət etdi. Dünyanın tanınmış siyasətçilərinin, beyin mərkəzi rəhbərlərinin iştirakı ilə keçirilən toplantıda diplomatik-siyasi müstəvidə qələbənin qazanılması və Azərbaycan həqiqətlərinin bəyan olunması böyük qələbələr üçün zəmin hazırlayırdı.

Ardınca 2020-ci il fevralın 15-də Münxen Təhlükəsizlik Konfransı çərçivəsində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin və Ermənistan baş naziri Nikol Paşinyanın iştirakı ilə regiondakı problemlərlə bağlı panel müzakirələri zamanı dövlət başçımız böyük diplomatik ustalıq və siyasi sərişlə nümayiş etdirdi. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan "Böyük Tıqran"dan, öz müqəddəratını təyinetmədən (Self-determination) və həmin dövrdə olan status-kvodan danışsa da, Prezident İlham Əliyev əsaslandırılmış mövqeyi, tutarlı arqumentləri və tarixi, siyasi, hüquqi prizmada dəqiq və konkret fikirləri ilə dünyanın gözü qarşısında, canlı yayımda qarşı tərəfi növbəti dəfə intellektual müharibədə məğlub etdi.

2024-cü il fevralın 17-də Münxendə Prezident İlham Əliyevin Almaniya Federativ Respublikasının Kansleri Olaf Şoltz və baş nazir Nikol Paşinyanla birgə görüşü artıq yeni geosiyasi reallıqlarda keçirildi. Bu gün

müəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyev Ermənistanla sülh müqaviləsinin imzalanmasının, yeni təhlükəsizlik arxitekturasının və bu istiqamətdə yeni paradıqmalardan, enerji və nəqliyyat-kommunikasiya sahələri ilə yanaşı, geniş spektr üzrə əməkdaşlıq formatlarının yaradılmasının təşəbbüskarı kimi çıxış edir.

Davamlı inkişafa yeni ideoloji narrativlər

Hər bir güclü dövlətin qarşısında 30, 50 və hətta 100 illi əhatə edən ideoloji konsepsiyası və onun reallaşması mexanizmləri ilə bağlı müəyyən alətlər olur. Vətən savaşında qalib gələn güclü Azərbaycanın qarşısında 100 ilə hesablanmış ideoloji, diplomatik-siyasi, iqtisadi və hərbi-təhlükəsizlik baxışları olmalıdır. ABŞ, Rusiya və qardaş Türkiyənin ideoloji və təhlükəsizlik yanaşmalarına nəzər salaq.

ABŞ nümunəsi və ya "Vesternizasiya"

Qeyd edək ki, 12 oktyabr 2022-ci ildə ABŞ-ın xarici siyasətinin və hərbi inkişafının əsas prioritetlərini və məqsədlərini müəyyən edən yeni milli təhlükəsizlik strategiyası qəbul edilib. Burada Rusiya və Çin yeni müdafiə strategiyasında rəqib kimi göstərilir. Strategiyada deyilir ki, Birləşmiş Ştatlar iki strateji problemə üzlaşıb: "Soyuq müharibə"dən sonrakı super güc rəqabəti və iqlim dəyişikliyindən qlobal sağlamlıq problemlərinə qədər dəyişən transmilli problemlər mövcuddur. Sənəd yeni bir qarışıqlıq dövründə ABŞ dəyərlərini və maraqlarını açıq şəkildə ifadə edir və onları qorumaq və tanımaq üçün strategiya təklif edir. Çinin çağırışlarını və Rusiyanın təhdidlərini əvvəlki strategiyalarda olduğu kimi qarşıdırmadan həll edir. Milli təhlükəsizlik strategiyası bu çağırışlara ABŞ-ın təkbaşına öhdəsindən gələ bilməyəcəyi artan transmilli təhdidlər kontekstində baxır.

2022-ci il Milli Təhlükəsizlik Strategiyası üç istiqaməti əhatə edir:

- ABŞ-ın milli gücünün mənbələrinə sərmayə qoymaq;
- kollektiv təsiri gücləndirmək üçün xalqların geniş koalisiyasını səfərbər etmək;
- texnologiyadan tutmuş kiberməkana, ticarət və iqtisadiyyata qədər XXI əsr iqtisadiyyatının inkişafı qaydalarını formalaşdırmaq.

Göründüyü kimi, ABŞ strateqləri

öz iqtisadi-ticarət imkanlarını, kollektiv təsiri gücləndirmək üçün sərmayələrini xalqların geniş koalisiyasının səfərbər olunmasına qoymağı və müasir texnologiyaları da bu işə cəlb etməyi düşünürlər.

Məlum olduğu kimi, son illər ən çox müzakirə olunan mövzu qloballaşma fenomeni idi. İnternetin və müasir texnologiyaların yaratdığı imkanların tərəfdarları olduğu kimi, ona qarşı çıxan böyük toplumlar da mövcud idi. Əslində, bu, çox ciddi və qaçılmaz bir prosesdir. Bizim istəyimizdən asılı olmayaraq, bu proses gedir. Bu, bəzən "Vesternizasiya" ("Qərbləşmə"), "Amerikanlaşma" da adlandırılır. Əlbəttə, bu, bir faktır ki, ABŞ həmin prosesin başında durur. Yerdə qalan dünya onunla hesablaşmalı olur. Mobil telefonlar, sosial şəbəkələr də daxil olmaqla, datalarla qlobal idarəçilik prosesi həyata keçirilir. Burada nə etmək lazımdır? Bu yanaşmanı qəbul etməyən güc mərkəzləri məhz buna görə birləşir, koalisiya qurur, yeni dünya nizamı yaratmağa çalışır. Çoxqütblü dünyaya keçid prosesi müharibələrlə, qaçqın problemləri ilə, dağıntılarla, fəlakətlərlə, ağır-acıqlarla müşayiət olunur...

Rusiya nümunəsi və ya yenilənmiş "Russki mir"

Rusiya Federasiyasının yeni xarici siyasət konsepsiyası 31 mart 2023-cü ildə Rusiya Federasiyasının Prezidenti V.V. Putin tərəfindən təsdiq edilmişdir. Yeni konsepsiya stra-

